

حاج آقانورالله و مشروطه

حاج آقانورالله و مشروطه

ظاهر حامی و مدافع مشروطه قلمداد می‌نمود، طی گزارشی از تهران به لندن در مورد اصفهان می‌نویسد: «اصفهان زیرسلطه آخوند است.»

نظام اقتصاد ملی با توجه به امکانات داخلی و تحریم گسترده کالاهای اجنبی، تشکیل یک مجلس مردمی در چهلستون اصفهان با حضور تماشاگران مردم که شاهد مذاکرات برای سرنوشت خود بودند، تشکیل و تحکیم اتحادیه‌ها و اصناف مختلف جهت اتحاد آراء، ایجاد مراکز عام‌المنفعه چون تأسیس کتابخانه، قرائتخانه (جایی که برای بی‌سوادان، روزنامه می‌خواندند)، تأسیس بیمارستان، مدرسه، تشکیل نیروی نظامی پنجاه هزار نفری فدایی از میان مردم شهر و روستا، انتظام بخشیدن به امور نظامی و تعیین فرماندهان لشکرها، برقراری امنیت راهها و جاده‌های داخل و خارج شهر، رتق و فتق امور سایر بلاد تا حد امکان، تأسیس روزنامه‌های مختلف و آزادی انتقاد و بحث و نظر (که معروفترین روزنامه‌ها، اصفهان، جهاد اکبر، الجنب، انجمن اصفهان بودند). لذا انگلستان که خود را به

حاج آقانورالله به مشروطه به عنوان حکومتی بر مبنای قانون اسلام نگاه می‌کند و از آن حمایت می‌نماید. او و برادرش، آقانجفی، از جمله علمای طراز اول ایران بودند که به درخواست متحصنین قم در مهاجرت کبرای سال ۱۳۲۳ق. به آن بلد هجرت نمودند و در صدر رهبران مخالف استبداد قرار گرفتند. بعد از اعلان مشروطیت، آن دو به اصفهان بازگشته در همان چند هفته اول برای اولین بار در ایران، انجمن ملی را به پا نمودند. حاج آقانورالله به‌خاطر سابقه درخشان از سوی علما و آزادیخواهان و بزرگان اصفهان به ریاست انجمن برگزیده شد و امور سیاسی اصفهان، بختیاری و منطقه بزرگی از مرکز ایران رسماً تحت نظروى درآمد. و بدین ترتیب یک مجتهد؛ زعيم سياسي منطقه وسيع و مهمی گردید و فرصت یافت در زمانی که پایتخت به خود و دسته‌بندیهای مشغول است، آرمانهای سیاسی اسلام را در سطح وسیعی اجرا نماید. حاج آقانورالله و آقانجفی با آخوند خراسانی و حوزه نجف در ارتباط بوده و مسایل خود را تبیین و اجرا می‌نمودند و اقداماتشان مورد تأیید مراجع نجف قرار می‌گرفت. در صورتی که برخی از انجمنهای مشروطه که به ظاهر فرمانبرداری از نجف داشته، عموماً برداشت غرب مآبانه از مشروطیت داشتند. ولی آنچه در اصفهان می‌گذشت، بر اصول و مبانی دینی استوار بود. به همین دلیل است که امثال احمد کسروی و سایر مورخین سکولار مشروطیت، روند حاکمیت مشروطیت در اصفهان را «مشروطیت آخوندها» دانسته آنرا مورد حمله قرار می‌داده‌اند. اهم سرفصل‌های اقدامات حاج آقا نورالله بدین گونه بوده است: برقراری یک

۲۶

قوای بختیاری در مشروطه

